ԱՐՄԵՆԻԱ

ԼՐԱԳԻՐ ԱԶԳԱՅԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԵՒ ԱՅԼՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ամերիկայի համար տարեկան 4 տոլար Թղթդրամ.
Եւրոպայի եւ այլ տեղերի համար տրկն. 20 Փրանք.
Տնօրէնութիւնն ինք կը վճարէ փոստի ծախքը։
Բաժնեգինները կանխիկ կը վճարուին։ Վեցամսեայ կամ եռամսեայ բաժնորդութիւններ ալ կընդունուին, առանց սակ յաւելման բաժնեգնին վրայ։
Խմբագիր-Տնօրէնին հետ կարելի է տեսնուիլ խմբագրատունը (rue Vacon, 50) ամէն օր կէսօրէն յետոյ, ժամ 2էն մինչեւ 4 միայն։

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 80

1886 ՄԱՅԻՍ 26

(ՄԱՅԻՍ 14 Հ. Տ.)

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ

Կը հրատարակուի Դշ. եւ Շբթ. օրեր

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄՆԵՐ

Ծանուցումներ կընդունուին հայերէն եւ Փրանսերէն լեզուով։
Ծանուցման 1 միջակ գիծը 1 սանդիմ կարժէ. 1 գլխագիրը 2 սանդիմ։
Նամակ կամ ծրար պէտք է ղրկել խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով. M. Portoukalian, rédacteur du journal *Arménia*, Marseille (France)

Les annonces, en français et en arménien, sont reçues au bureau dela Rédaction (Rue Vacon, 50).

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Փարիզի հայ գաղթականութեան 1886 ի Զատկական տօնը։—Նամակ Պուլկարիայէն (Վառնա).—Նամակ Պուլկարիայէն (Ռուսճուգ). —Հայեր յԱնգլիա. — Յրանսական լուրեր.—Տեղական.—Արեւելեան խնդիր. — Արտասահմանի լուրեր.—«Արմէնիա»ի պատասխանները.—Առեւտրական. —Ծանուցումներ. — Բանասիրական (Լինչի օրէնքը Տաճկահայաստանում)։

ՓԱՐԻԶՈՒ ՀԱՅ ԳԱՂԹԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 1886 ԻՆ ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՏՕՆԸ

Այս տարի ալ շնորհիւ Մարսիլիոյ բարեպաշտ եւ ազգասէր գաղթակա-նութեան՝ որոյ պարագլուխ կը հան-դիսանայ միշտ Մեծ. Տիար Սելեան, Փարիզու Հայքս Զատկական ազգա-յին տօն կատարեցինք եւ մեր ամե-նուս սիրելի Արժանապատիւ Տէր Սա-հակ Հօր մատուցած Սուրբ անմահ պատարագին ներկայ գտնուելու բաղ-դը ունեցանք խուռն բազմութեամբ։ Այս սրբազան եւ Աստուածահաճոյ առ-թիւ տարին անգամ մը Փարիզաբնակ Հայերս գիրար տեսնելու երջանկու-թիւնն կունենանք։ Այս տարի երկու-ութ եւս ունեցանք ուրախութեան եւ համակրալից յաճախման. նախ Սուրբ պատարագին օրը որ էր 9 Մայիս, Փարիզու Հայկազեան Ուսումնասիրաց Ընկերութեան եռամսեայ նիստը տեղի ունէր. ժամը 3ին բազմաթիւ անդամք ներկայ էին ժողովոյ։ Ուրախութեամբ կը տեսնենք այս ազգօգուտ ընկերութեան յառաջադէմ վիճակը՝ Մեծ.՝ Տեառ Իսկէնտէրի, Գ. Էգնայեանի, Ե. Թընկըրի եւ Խ. Հիւնքեարպէյէնտեանի ջանից շնորհիւ։ Իր այժմեան նպատակը թէեւ համեստ, բայց խիստ գործնական եւ օգտակար է, այն է Հայաստանի երկրագործական դաստիարակութեան մէջ մէկ քանի սանե-րու կրթական ծախքերը հայթայթել։ Ժողովքէն անմիջապէս յետոյ խումբ բացուեցաւ որ յառաջիկայ կիրակի, այսինքն Մայիս 16ին, ազգային ուխտագնացութիւն մը ըլլայ Սէն-Տընի Լեւոն վեցերորդ մեր վերջին Թագաւորի շիրմին վրայ։ Մայիս 16ին ժամը ճիշդ 3ին Արժանապատիւ Տէր Սահակ Հայրը, երեւցաւ Հայ արանց եւ տիկնանց խուռն բազմութեան մը գլուխ եւ ամենայն երկիւղածութեամբ գացինք Լուսինեան Լեւոն վեցերորդ թագաւորի թաղաւորնաւ գերեզմանը։ Հոն Պատուական Հոգեւոր Հայրենիս արտասանէ հոգեհանգիստ մը ըրաւ... շատ մը օտարազգիք ալ համակրալից հետաքրքրութեամբ կը դիտէին այս ազգային տեսարանը։ Ապա, Տեառ Պրուսալի պատմագէտ եւ ազգասէր երիտասարդը ճառ մը խօսեցաւ գաղղիերէն լեզուաւ եւ Լեւոն վեցերորդի կենսագրութիւնն ընելէն ետք, ազգիս խիստ փափաքելի ազատութեանը վրայ խօսեցաւ, ամէնքս յորդորելով ազատական գաղափարներով, ազգասիրիկ ջանքերով փութացնել Հայոց փրկութեան չքնաղ եւ պանծալի օրը։ Այս հակիրճ դրութեան վերջ չի տուած, նաեւ մեծ բերկրութեամբ կիմացնենք որ նոյն օրերը երկու ուսումնասէր եւ աշխատասէր հայազգի բժշկական փառաւոր քըննութիւններ անցուցին. սիրելի է մեզ հոս տալ երկու հոգեհատոր բարեկամաց եւ ընկերաց անունները. մին Արժանապատիւ Տէր Սահակ Հօր ազնիւ որդին Տիար Երուանդ—Իւթիւճեան Արշակունի եւ միւսը՝ Անդրիանուպոլսեցի Տիար Խանճեան—որոնց կը մաղթենք անընդհատ յաջող քըննութիւններ մինչեւ ի կատարումն իրենց ուսմանցը։

Օ. ԹԻՒՅՍՈՒԶԵԱՆ

Տնօրէն «Ժողովրդական դրամատան»
51, Rue des Dames, Paris

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅԷՆ

Վառնա, Ապրիլ 20/2 Մայիս 1886

Վայրկեանի մը մէջ յորում Եւրոպաբնակ Հայեր կաշխատին միանալով Հայաստանի բարօրութեան համար հայրենասիրական պարոց մը կազմակերպելու, շատ զարմանալի է տեսնալ որ կը գտնուին դեռ մեր ազգին մէջ մարդիկ որ բոլորովին անտարբեր կը կենան այս գործին համար։ Եթէ հարցնես անոնց, փախուստ ունի՞ք Հայաստանը ազատ տեսնալու. ու-

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԼԻՆՉԻ ՕՐԷՆՔԸ ՏԱՃԿԱՀԱՅԱՍՏԱՆՈՒՄ

(Պատկեր մօտիկ ապագայից)

(Շարունակութիւն 79 դ. թուէն)

Բայց երիտասարդը չէր կանգնում, նա թէեւ արագ—արագ էր շնչում եւ արիւն քրտինք մտել, բայց եւ այնպէս եւ ոչ մի րոպէ առանց հանգստանալու եւ կարծես առ ոչինչ համարելով ճանապարհի դըժուարութիւնները, դիմում էր իր նպատակին... քարակոյտերին փոխարինեցին համարեա ուղղահայեաց ժայռեր, ո՛ւր ուրեք հազիւ նկատելի եւ միմիայն այծեղջիւրներին մատչելի քանդուածներ էին երեւում... բայց երիտասարդը յամառութեամբ բարձրանում էր՝ դիմհար տալով իր հրացանի փողին.... Վերջապէս նա հասաւ լեռան կիսին, նորա առաջ բացուեց մի մութը, խոր եւ նեղ ձոր թէ անդունդ, անմատչելի, սեպաձեւ ժայռերով շրջապատած.... Այստեղ նա կանգնեց արդէն, եւ կարծես տատանման մէջ էր... մատները դրեց բերանին եւ պայմանական շվվոցը արձակեց. Մի թոյլ, կարծես գետնի տակից դուրս եկող սուլոց եղաւ նորա պատասխանը... Նա այլ եւս չերկմտեցաւ եւ արագութեամբ իջաւ ցած. Հազիւ երբեմն ցայտող եւ մի ակնթարթ ժայռերն առկայծող լոյսը ցոյց տուաւ նորան՝ իր ոտի տակ բացուած անյատակ անդունդը եւ նորից մնաց խաւարի մէջ։

Ներքեւը ժէռայրի մէջ, պայծառ խարոյկի շուրջ դիզուած տասն տասն եւ հինգ հոգի խօսակցում էին. բայց դա երկար չէր քաշում եւ սուէպ լռում էին եւ ականջ դնում. յայտնի է որ մի բանի կամ մի ոքի են սպասում...

—Երեւի մի բան է պատահել. յայտնի անհանգստութեամբ ասում էր մէնը.

—Պէտք է տեղեկանալ. նա երբէք անճիշդ չէր գտնուի, եթէ մի զօրաւոր արգելք եկած չլինի... աւելացնում է միւսը։

—Եկէք մի քանի հոգի դնանք....։ Հէնց այն է Միօն, Վասօն ու Միխակը պատրաստւում էին վեր կենալու, որ վերեւից լսուեց շվվոցը եւ բոլորի երեսը ուրախութեամբ փայլեց. բոլորի՝ բացի մինից, որը մի կողմ քաշուած, տխուր, ամբողջապէս կափուրջու մէջ թաղուած կուճ էր եկել... դունաթափ դէմքը, վըհատ աչքերը՝ որոնց երբեմնապէս դաղտուկ ձգում էր իր ընկերների վերայ, ցնցումը՝ որ նա զգաց շվվոցի ձայնից—բոլորովին հակապատկերն էին կազմում միւս ընկերներին։ Մի՞թէ մի բանի մէջ իրան մեղաւոր էր զգում իր ընկերների առաջ, մի՞թէ խղճմտանքն էր սանջում, կամ դուցէ յիշեց իր սիրուհուն... ո՛վ գիտէ... ո՛վ գիտէ...

—Ուրախ եմ որ բոլորդ էլ այստեղ էք, ասաց նորեկ երիտասարդը, որը ինչպէս երեւում է, խմբի առաջնորդն էր, եւ իր արծուի աչերը արագութեամբ չորս կողմը ձգեց։ Բոլորը լռեցին. Նորա խոժոռած դէմքը ահաւոր է այդ միջոցին։

—Քիչ էր մնում, որ ստոր մատնութեան զոհ լինէինք. այս օրուայ ժողովը ես գիտութեամբ այստեղ նշանակեցի, որովհետեւ այն «որջը» (անտառ՝ ուր ժողովւում էին առաջին անգամ) այս րոպէիս արդէն պաշարուած է թիւրք զինւորներով. մատնիչը ուշ իմացաւ այս վերջին վճիռս։ Ինչ եւ իցէ, այժմ, գոհութիւն Աստուծոյ, ամէն բան ուղղուեցաւ, շարունակեց նա, եւ իր կողքի երկու հուժկու երիտասարդների ականջին մի բան փսփսաց։ Նոքա վեր առին տարձանակները, շնիկները բացին եւ մօտեցան Կիրակոսին (այդպէս էր առանձին տխուր նստած երիտասարդի անունը)։ Բոլորի դէմքն էլ խորհրդաւոր եւ լուրջ արտայայտութիւն առաւ. Կիրակոսը կարծես տեղն ու տեղը սառեց։

—Ուշացայ, որովհետեւ պէտք էր մի քանի բան էլ կարգադրել... մեր միւս ընկերները քնած չեն. մատնիչը մեզանից մէնն է, եւ նա պէտք է որ այսուհետեւ մեր մէջ չմնայ, բայց չպէտք է որ ապրի էլ. պարզ է թէ ինչի՞. ի՞նչ անենք, հարցրեց նա ընկերներին։

—Կորչի՛ մատնիչը, գոռացին բոլորը միաբերան, եւ արձագանքը, ամեհի ժայռերի արձագանքն էլ կարծես հազարաւոր բերանից եւ հազարաւոր կողմերից ահռելի ձայնով «կորչի մատնիչը» պատասխանեց։

—Բռնեցէք, տարէ՛ք, մատնիչին եւ կապկպեցէք։

Մի ակնթարթում Կիրակոսի ձեռն ու ոտները կապուած էին։

—Այժմ արդէն լսեցէք խրատութիւնը...., եւ նա ծոցից հանեց մի ճմրթկուած թըղթի կտոր. դա Կիրակոսի տեղեկագիրն էր փաշային ուղղած... բայց թէ ի՞նչպէս էր իր ձեռքը անցել դա՝... այդ միայն ինքը գիտէր։

Բոլորն էլ ճանաչում էին Կիրակոսի ձեռքը. մատնութիւնը ակնյայտնի էր։

—Վերջացրէք դորա գործը, կրկին խօսեց երիտասարդը.— եւ շուտ վերադարձէք. Ահա այնտեղ, վերը՝ դէպի աջ խոր անդունդը. գլորեցէք դէպի ցած. երեւի շուտով (եւ այստեղ նորա դէմքը արհամարհական ծիծաղ արտայայտեց) իր ընկերներին էլ կուղարկենք ետեւից, միայնակ չի մնայ.....

(Շարունակելի)

Մ. Պ.

նիմ կ՚ըսեն. ունիմ բայց խելքս չհասնիր, ոչ կրնամ մտածել, ոչ աշխատիլ ոչ ալ զոհողութիւն մ՚ընել սանկ գործի մը համար որ իմ դատողութեանս չվերաբերիր. ցաւալի է որ կայ այս բարոյական հիւանդութիւնը կարգ մը ուսեալ և պատուաւոր Հայոց մէջ որ կը պատկանին Կ. Պոլսոյ մեր ազգային բարձր ընկերութեան։

Ինչ և իցէ. բնաւ չեմ ուզեր պնդել մեղադրել թէ հայրենասիրական պակասութիւն մ՚ունին, որովհետև այս տարրերը գտնուին ի վեր գետին ունեցած և արմատացած են մեր ազգին մէջ, մանաւանդ որ հայրենասիրութիւն բառը մեր ազգին կեդրոնատեղւոյն մէջ իւր ճշմարիտ նշանակութեամբը ըմբռնուած չէ հասարակութեան կողմէն, ինչպէս նաև ազատութիւն բառը։ Երբ Յօպին կարգը կու գայ, տանք ջուրի պէս կը գործածուին, ամենքն ալ փղխափորձ կ՚ըլլան, կը փսլին հայրենասիրութեամբ և ազատութիւն կը ճառեն։

Կ. Պոլսոյ Հայ երեսփոխանութեանն միայն յայս կայ որովհետև մեր դարու երեսփոխանութիւնն է. Նորա երբեմն Եւրոպիոյ մէջ տուած սիրելի որձագանքը ամեն տեղ համակրութեամբ կը լսուի և ամեն ճշմարիտ Հայու ուշադրութիւնը կը գրաւէ։ Բաջարութիւն կը բարեմաղթենք մեր սիրելի Պոլսեցւոց երեսփոխանութեան, և հաստատ յարատևութիւն ի ծառայութիւն համերաշխութեան ողջոյ մեր արիւնակցաց մէջ։

Արդարև մինչև ցարդ Օսմանեան մայրաքաղաքին մէջ շատ Հայ հայրենասէրներ փայլած են, բայց կը տեսնուի որ հայկական հաստատ սկզբունք կամ ունեցած չեն կամ չեն կրցած ծաւալել ժողովրդին մէջ որ այս պատճառաւ վարժուած է իւր գերութեան ցաւակրանքները իբր հայրենասիրութիւն նկատել. նա տեսած է հայրենասիրութիւն եկեղեցական ծառայութեանց մէջ, այս ինչ կամ այն ինչ հարուստի ազգային երախտաւորութեան կամ անուանի փառասիրութեան մէջ, Հայ բաշտայից կամ մեծ պաշտօնէից փառաց մէջ, այսինքն որոնք որ կը վայելեն Սուլթանի բարձր շնորհքները իրենց սիրելութեան և Տաճիկ լուծի հաճատարմութեան փոխարէն, ժողովուրդն ալ զանոնք բնականաբար սիրելով և մեծարելով, իբր հայրենասիրութիւնը Թիւրք կառավարութեան ծոցին մէջ տեսած է և իւր սիրտը հոն կապած է, ոչ թէ իւր բնիկ հայկական սկզբանց մէջ, որոնք եթէ չեմ սխալիր, այս կերպով թուլցած են։ Ճշմարիտ հայրենասիրութիւն մը չկրնար մարդիկ պայծառ և ընդարձակ ճանապարհի մը մէջ որ կը տանի ի կորուստ։ Այնչափ ժամանակէ ի վեր եղած յառաջդիմութիւններ չե՞ն մի ով որ այս փառաւոր ճամբան բռնած են և ոչ թէ Հայրենեաց ճամբան որովհետև նեղ է։ Եւ ասոր համար չէ՞ մի որ միակ մենք մնացինք բոլոր քրիստոնեայներէն առաջնեալ ասխական հրէշի մը լուծը սիրելու և պատուելու։ Եթէ մեր ազգը ունի հայկական սկզբունք, չի պիտի համբերէ որ սահմանափակեալ տեսնայ մինչ իւր բոլոր ազգասիրութիւնը սանկ նեղ շրջանակի մը մէջ։

Քանի մը ամիս առաջ տեսութիւն մը կարդացի Կ. Պոլսոյ «Հայրենիք» լրագրին մէջ, որոյ հայ ազգասիրութեան վերաբերեալ մասը համառօտիւ յառաջ կը բերեմ։

Օսմանեան կայսրութեան մէջ տիրող լի բարեկարգութեանց աւերակական և փառաւոր գաղթականներէն ետքը, «Հայրենիք» ազգային թերթը կը յանելու թէ հայ ազգը խիստ գոհ է Տաճիկ կառավարութենէ և շնորհապարտ իւր Վեհափառ Սուլթանին, որ «արդէն կատարած է Հայաստանի համար խոստացեալ բարենորոգումները», և փա՛ռք Ն. Վ. բարեխնամ շնորհաց, հոն կատարեալ բարեկարգութիւն կը տիրէ. այս կրնան վկայել անոնք որ Հայաստանը կը ճանչեն, այնպէս որ եւրոպական լրագրաց մէջ երբեմն հայկական խնդրի վրայօք հրատարակեալ յօդուածները թշնամական ձեւով կը գրուին և անհիմն զրպարտութիւններ են։

Աչաւասիկ փութաջան ազգասիրութիւն մը — Տաճիկ կառավարութիւնը կը խոստովանի որ չէ կատարած Հայաստանի բարենորոգումները։ Թուրքիոյ կայսրը երբեմն նորա ուշադրութիւնը կը գրաւէ. մեր «Հայրենիք» լրագիրն ալ կը պօռայ որ բարենորոգումները կատարեալ են։ Իբր ազգային օրկան մը այս թերթի գրածը բաւական պերճախօս է թէ ինչպէս կը հասկնան հայրենասիրութիւնը ինքը և իւր ընթերցողները, մանաւանդ որ Կ. Պոլսոյ պէս տեղ մը կը հրատարակուի. ասոր համար է որ հայ երեսփոխանութիւնը հոն փափուկ և մեծ դեր ունի կատարելու։

Երբոր Երևելեան խնդիրը կը յուզուի, քրիստոնեայ ազգերը հայոց կողմէն գործ կը սպասեն փանքի կը հաւատան որ կարգը Հայաստանին է, Եւրոպայէն փաւերացեալ իւր իրաւունքները վայելելու համար. անոնք չեն գիտեր որ արդէն Տաճկաստանի մէջ հայք ազատեալ են (?)։ Ցիրանի Տաճկաստանի մէջ հայերը ազգային գործերու վրայ ազատ գաղափարներ չեն կրնար գրել. բայց թերթ մը ազգին իրաւունքները պաշտպանելու և նորա բարոյական օգուտ մ՚ընելու նպատակաւ կը հրատարակուի, ոչ թէ նորա իրաւունքները խեղդելու և ազգասիրութիւնը կուրցնելու համար։ Ամեն գործի մէջ չողոքորթութիւն չըլլար. Թերթ մ՚ պէտք է որ իւր սկզբունքը ունենայ. թէ որ չգիտէ խօսիլ, պէտք է որ գիտնայ լռել անանկ ժամանակը մը մէջ որ միութիւն և հաստատ սկզբունք կը պահանջէ։

Սթափի՛նք, Հայե՛ր, ձգենք երևակայական փիլիսոփայութիւնները, միանանք և զօրանանք քաջութեամբ և եռանդով նայինք դէպի մեր հայրենիք. կայ հնաստարեղ մը մեր պատւոյն համար. ցուցընենք մեր բազուկներով և մեր սրտերով թէ ճշմարիտ Հայկայ սերունդէն իջած մարդիկներ ենք և պատերազմինք համարձակ մեր ազատութեան համար. Տաճիկը Տաճիկ է, Եւրոպան ալ Եւրոպա է, փութանք մենք ալ Հայ ըլլալու։

***

ՆԱՄԱԿ ՊՈՒԼԿԱՐԻԱՅՆ

Ռուսճուք, 2/14 Մայիս 1886

ՔԵՏԵՆԵԼԻ. ՈՃԻՐ ՄԸ

Քաղաքիս հասարակութիւնը յոյժ յուզուած է ոճրագործութենէ մը, որ իւր տեսակին մէջ եզական կրնայ համարուիլ, և որոյ քանի մը պարագաներն խիստ հետաքրքրաշարժ ըլլալով արժան կը համարիմ ներկայել գոյնս ձեր ազնիւ ընթերցողաց։

Շուրջ ամիս ու կէս յառաջ, Տրապիզոնի կողմերէն Լազ մը յանկարծ անհետացաւ քաղաքէս, ուր առևտրական գործերով կ՚զբաղէր։

Նորա յանկարծական անհետացումը ալ և ալ զրոյցներու տեղի տուաւ, և այս առթիւ ոստիկանութեան բացած քննութիւնն ամէն մասամբ ապարդիւն մնաց։ Ոստիկանութիւնը բանտարկեց անհետեալն ընկերներէն մին, իբր չարագործ. բայց առիկա ըլլալ չփառեց խնդրոյն էական կէտին վրայ։ Ուրաքանչիւր ոք այն համոզումը ունէր թէ դժբաղդ պանդուխտը կամ ոճրագործութեան մը զոհ գացեր էր, և կամ յուսահատութեան վերջին միջոցին դիմելով անձնասպան եղեր էր։ Ուստի ամենմարդ անհամբեր կսպասէր այս խորհրդաւոր խնդրոյ ելքին, երբ առաւօտ մը մարդու կտրուած գլուխ մը, թևեր և ոտքեր — որ Հրէից թաղի փողոցաց միոյն մէջ ափուռած էին՝ եկան լոյս սփռել խնդրոյն տեսակին վրայ։ Ոճրագործը ցուցելով գոյնս Հրէից փողոցին մէջ, կերևայ որ նպատակ ունեցեր է ոստիկանութեան կասկածը հրաւիրել Հրէից վրայ, և անոր իւր օձիքը ազատել արդարութեան ձեռքէն։ Այս առթիւ կը յիշեմ այն թուրքերէն առածը որ կըսէ «գույու գազան հէնիմ իչիւն, քեյրին գազ սէնին իչին (1)», և ի՛րօք ալ ինք մատնուեցաւ, առանց կարենալ փախչել հետապնդելու անձերն, և այսու անգամ մ՚ ևս արդարութիւնը իւր յաղթանակը տարաւ։ Ի տեսութիւն հատեալ անդամոց, նոր և մանրախոյզ քննութեան մը ձեռնարկեց ոստիկանութիւնը, տուները և փողոցները պտտելով, բայց ոչինչ տեսնուած կամ գտնուած է. հետևաբար ոստիկանութեան անգամ մ՚ ևս խուզարկել Սայըր Մուստաֆայի տունը, որոյ հետ յարաբերութեան մէջ գտնուէր է եղեր սպանեալը, և թէև օճիրը գործուելէ յետոյ անգամ մը խուզարկուեր էր տունը, բայց ոչինչ գտնուած էր։ Ոստիկանութիւնը գուռնէն ներս մտնելով կզգայ որ գարշահոտութիւն մը կը բուրէ տան մէջ, խոյն տան ամեն կողմը կը խուզարկէ, բայց յանօգուտ. ոչինչ կայ, բացարձակապէս ոչինչ։ Ցետոյ կը ձեռնարկէ փորել գետինները, և ի վերջոյ մառանը, որոյ վրայ ածուխ դիզած էն եղեր, բաւական փորելէ յետոյ տակաւ առ տակաւ գարշահոտութիւնը կը սաստկանայ։ Ոստիկանութեան տասնապետը ձեռքը գտնուած շամփուրով գետինը ծակելով տեսեր է որ արդարև այդ կողմէ կը բուրէր գարշահոտութիւնը։ Պեղումը շարունակելով ընդհուպ երևան ելեր է դժբաղդ մարդուն գիակը, զոր իբր 3 կանգուն խորութեամբ տան հիման մէջ դրած էին, անդամահատելով։ Խոյն ոստիկանութիւնը սպանելոյն գիակը առնելով և ոճրագործը և իւր մեղսակիցներ — երկու պարսիկ — ձերբակալելով ուղղակի ոստիկանութեան պաշտօնատունը կը տանի, ուր ամեն բան կը խոստովանին։

Կը կարծուի որ այս ոճրագործութեան շարժառիթն է իբր 100—120 ոսկին զոր կորզել ուզած էին մարդասպանք իրենց զոհէն։ — Ոճրագործութեան այլ և այլ պարագաներու վրայ նախնական հարցաքննութիւնք եղած են. տարակոյս չկայ որ այս աբեղնաբարոյ գազանները իրենց արժանաւոր պատիժը պիտի կրեն յօրինակ այլոց։

ՀԱՅՈՐԴԻ

(1) Գուբ փորէ ինձ համար, խորունկ փորէ քեզ համար։

ՀԱՅԵՐ ՑԱՆԳԼԻԱ

«Արմէնիա»ի ընթերցողներ կը յիշեն անշուշտ Մանչէսթըրի անգլիական եկեղեցւոյ եպիսկոպոսին վախճանումը։ Մայիս 18 ին նորա յաջորդի Գեր. Մուրրհաուզ եպիսկոպոսին աթոռակալութեան հանդէսը կատարուած է քաղաքին Մայր եկեղեցւոյն մէջ։ Այս հանդէսի հրաւիրուեր է նաև Գեր. Սուքիաս Վ. Պարոնեան, եկեղեցւոյ դասին մէջ իրեն յատուկ պատուոյ մի տեղ պատրաստելով։ Արարողութիւնը աւարտելէ յետոյ, Գեր. Պարոնեանը յոյն Արքիմանդրիտին հետ ներկայացեր է՝ Եպիսկոպոսին, իրեն և իւր ժողովրդի կողմէն շնորհաւորութիւն մատուցանելու։ Եպիսկոպոսը շնորհակալութեամբ ընդունէր է իրենց ներկայութիւն և իրենց բարեմաղթութիւն։

Նոյն երեկոյ նաև քաղաքապետը մեծահանդէս ընդունելութեան մի երեկոյթ տուեր է ի պատիւ Եպիսկոպոսին, քաղաքային շքեղ պալատին մէջ. ուր և Գեր. Հայ Առաջնորդը, ինչպէս նաև մի քանի Հայ ընտանիքներ, հրաւէր ընդունելով ներկայ գտնուեր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայիս 23, կիրակի օր, Կօմինի անկման տարեդարձին առթիւ, Փարիզի յեղափոխական խումբերն Բէր-Լաշէզի գերեզմանատունը գնացած և իրենց սովորական ճառախօսութիւններն արած են կառավարութեան և արդի ընկերական դրութեան դէմ։ Ոստիկանութիւնը զգուշութիւններ ձեռք առած ըլլալով, թոյլ չտրուեցաւ իրենց որ յեղափոխական կարմիր դրօշակներ պարզեն փողոցներին մէջ, այլ ինչ որ կուզեն թող խօսին գերեզմանի շրջապատին մէջ։ Որովհետև յեղափոխականները զանազան դրութիւններու բաժնուած և անհամաձայն են իրենց մէջ, չէին ուզած ամենքը միասին միևնոյն ժամին գնալ։ Յեղափոխականները գերեզմանատունէն դուրս ելնելէ յետոյ Կրաֆարի սրահին մէջ ալ մի միթինկ գումարած են ուր զանազան դրութեան պաշտպաններն իրարու դէմ խօսելու համար անկարգութիւններ յառաջ եկեր են և ոստիկանութիւնը պարտաւորուեր է միջամտել և հանդարտեցունել։

—Վիքթօր Հիւկօի մահուան առաջին տարեդարձին առթիւ, շաբաթ և կիրակի օր մեծ բազմութեամբ ուխտագնացութիւն եղած է Բանթէոն, Վիքթօր Հիւկօի գերեզմանին։ Բազմութիւնը այցելած է նաև Վօլթէրի, ԺԸ դարու այդ մեծ փիլիսոփայի շիրմին որ կը գտնուի այնտեղ։

ՏԵՂԱԿԱՆ

Արուեստագիտական ցուցահանդէսը որ պատրաստութիւններին պատճառաւ յետաձգուած էր, կը բացուի մայիս 29 ին։ Ցուցահանդէսը զետեղուած է Բօլըզէր փողոցը։

—Կիրակի օր Վալէթի թատրոնին մէջ մի միթինկ գումարուեցաւ բողոքելու համար արմտիքներու և մսի վրայ տուրքեր աւելցնելուն դէմ։ 2000 անձ ներկայ կը գտնուէին։ Պուշ-Տիւ-Ռօնի երեսփոխաններէն Պ. Պ. Քլօվիս Հիւկ և Անդիւս Պուայէ ևս ներկայ կը գտնուէին։ Որոշուեցաւ 1. Հրաւիրել նահանգիս երեսփոխաններն որ ազդուապէս բողոքեն այդ տուրքերու դէմ։ 2. Գործաւորներու մի պատուիրակութիւն ղրկել Փարիզ որ աշխատի այս նպատակի համար։ 3. Դիմել նահանգապետին և խնդրել որ միթինկի այս որոշումներ հաղորդէ Փարիզ Պ. ալ Ֆրէյսինէին։

Բազմութիւնը հանդիսաւոր բայց հանդարտ ցոյցով դիմեց նահանգապետութեան ապարանքը և այդ երրորդ որոշում կատարեց մի պատուիրակութեան միջոցաւ։ Պ. նահանգապետը խոստացաւ գործադրել։

—Խելակորոյսներու ապաստանին տեսուչ փոխանուեալ Պ. Բարթուի տեղ յաջորդեց Տօքթէօր Տըպլէֆ։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԴԻՐ

Թուրքօ-Հելլենական վէճը հակասական երևոյթներ կը ներկայէ ամէն օր։

Ինչպէս շաբաթ օր հրատարակած էինք, Թիւրք յառաջապահ զօրքերը մայիս 21 ին յարձակումներ արած էին յունական նախապահնորդ զօրքերին վրայ և հետևապէս փոխադարձ յարձակումներ տեղի ունեցած էին Թասալիայի դաշտին երկայնութեամբ սահմանագլխին վրայ։ Այս լուր Աթէնքի մէջ տարածուածին պէս, Յոյներ սկըսան կասկածիլ թէ Թիւրքիա հետևելով Պիսմարքի իշխանի խորհուրդին (տեսնել «Արմէնիա» Թ. 74), կը յարձակի Յունաստանի վրայ։ Սակայն Բ. Դուռը իմացուց մեծ պետութիւններին թէ այդ յարձակումներ թիւրիմացութեան արդիւնք են եղած և թէ խիստ հրամաններ ղրկուած են օսմանեան բանակի հրամատար Էյուպ փաշային որ իրեն տրուած հրահանգներէ դուրս չելնեն զօրքերն և պաշտպանողական գծի վրայ մնան։

Թիւրք և յոյն հրամատարները միասին մի տեղեկագիր խմբագրեցին թէ այս խառնակութիւն թիւրիմացութենէ յառաջ եկած էր և թէ Թիւրք զօրքերը մի տօնախմբութեան առթիւ չափազանց խմած և ի նշան ուրախութեան հրացան արձակած էին։

Այնու ամենայնիւ, Յոյն կառավարութիւնը որ որոշած էր զօրքերն վերադարձունել իրենց տեղեր. զգուշութեան համար հարկ համարեց օգնական զօրքեր ղրկել Թեսալիա։ Թէև Կորնթոսի նեղուցը պաշտպանման գծին մէջ չէ համարուած, բայց պետութիւններու նաւերը թոյլ չտուին որ Կորնթոսէն փոխադրեն զօրքերն Քալքիսի ուրկէ մի ճանբայ կը տանի Թեսալիա։

Թէև երկու զօրաբանակներու հրամատարները բանակցութեան մէջ են այժմ որոշելու համար մի անգամ ընդ միշտ երկու բանակներու դիրքը որ անկարգութիւններ յառաջ չգան, բայց միևնոյն ժամանակ դարձեալ այս կամ այնտեղ Թիւրք և յոյն զօրքերն կը զարնուին իրարու։ Մելունայի սահմանագլխին վրայ մայիս 22 ին, երեկոյեան ժամ 4ին, Թիւրքեր դարձեալ յարձակեր են յոյն զօրքերու վրայ, Թիրնաւօի մօտ։ Յոյներ ալ փոխադարձն ըրեր են իրենց և յետ մղելով Թիւրքերին մի քանին գերի բռներ են։ Հրացանաձգութիւնը տևեր է մինչև երեկոյեան ժամ 9։ Յոյներու կողմէն 3 անձ մեռեր են։

Աթէնքի մէջ մի ահագին բազմութիւն խռնուելով Թագաւորի պալատին առջև պոռացեր են «կեցցէ պատերազմ»։ Զինուոր զօրքեր ցրուեր են բազմութիւնը։

Հետևեալ առաւօտ, Թիրնաւօի դէմ, Բրիցօվալի մէջ, նորէն սկսեր են թշնամութիւնները։

—Մայիս 24 ին Աթէնքէն եկած հեռագիրները կը յայտնեն թէ թշնամութիւնները դադրած են և թէ այդ կռիւներ անձնական գրգռութիւններէ յառաջ եկած էին որոնք առանձնացած գիրքի մէջ գտնուող նախապահնորդ զօրքեր իրարու ուղղած են և թէ պաշտօնական հանգամանք չունին։

Պաշտօնական լրագիրը Թագաւորին մէկ հրովարտակը հրատարակած է որ կարձակէ պահեստի զօրքերէն հինգ կարգ։

Էյուպ փաշայի և զօրավար Սապունծաքիի մէջ համաձայնութիւնը կատարեալ է և թէ նոյն օր իրենց ունենալիք տեսակցութեան մէջ մի միջոց պիտի գտնեն նոր կռիւներու առաջն առնելու։

Այսու ամենայնիւ, նոյն երեկոյ եկած մի հեռագիր կիմացունէ թէ գիշերը Քրիձօվօի մօտ դարձեալ կռիւ է պատահեր եղեր։ Թիւրքերը յետ մղուեր են։ Երկու կողմէ ալ ծանր կորուստներ եղեր են. Յոյներու կողմէն բազմաթիւ սպայներ վիրաւորուեր և մեռեր են. Սօրիս հրամատարը մահացու հարուած է ստացեր։

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ԼՈՒՐԵՐ

Թիւրինէն (Իտալիա) կը հեռագրեն մայիս 24 ին թէ ժողովուրդը մի մեծ յուզում հաներ է Բօնվէրտնօի մէջ։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնները խզեր և նահանգապետութեան ու քաղաքապետութեան ապարանքները և թատրոնը կրակի տուեր են։

—Պրիւքսէլէն (Պէլժիք) կիմացունեն թէ մի քանի տէրութիւններ, մանաւանդ Ալմանիան, կուզեն միջամտել որ թոյլտուութիւն չլինի այն մեծ ցոյցի որ ընկերվարականները որոշած են ընել յունիս 13 ին, Հոգեգալստեան տօնի օրը։ Պէռլինի կառավարութիւնը դժգոհութիւն յայտնելով Պէլժիքի կառավարութեան բռնած ընթացքին վրայ, ըսեր է եղեր թէ չէ կարող հասկնալ թէ ինչո՞ւ համար արգիլելու կարգադրութիւններ չեն լինիր։

«ԱՐՄԷՆԻԱ»Ի ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

Շումլա.—Յ. Գ. Ձեր նոր բաժնորդագրութիւն սկսած է մայիս մէկէն։

Քասնիքօր.—Յ. Կ. Ղրկեցինք ձեզ 1 օրինակ «Գամառ-Քաթիպայի բանաստեղծութիւններ»էն և անցուցինք 2 Ֆր. ձեր հաշուի։

Ռուսճուգ.—Տ. Մ. Ծ. Ղրկեցինք ձեզ այսօր մի նամակ որի մէջ են ընկալագիրները։

Գամիրէ.—Բ. Ա. Կ. Բաժնորդագինն կարող էք ուղղակի ղրկել խմբագրութեանս Ֆրանսական փոստով կամ Քրէտի Լիոնէ պանգային վրայ մի չէք առնելով և կամ թէ վանքի Մեծ. Պրն. Յակոբ Փէհրիզեանի միջոցով։

Փարիզ.—Ճ. Ս. Ձեր նամակի պատասխանն ստացանք։ Մայիս 15 ին ղրկած ծրարնիդ չէ հասած իւր տեղ։

Մօնպէլիէ.—ԿՈՒԱՆ. Ղրկուած թղթակցութիւնները շուտ հրատարակելու համար, պէտք է որ ամփոփ և կարճ գրուած լինին։ Մեր գրաշարական պայմաններ թոյլ չեն տար մեզ 5 սիւնակներէ բաղկացած մի յօդուած Թ. 10 մանր տառերով հրատարակել մէկ անգամէն։ Ուրեմն ներողամիտ եղէք եթէ մի քիչ ուշացունենք։ Արդէն այնչափ յօդուածներ կան դիզուած որ եթէ շաբաթն 3—4 թերթ ալ հրատարակենք, կրնան լեցունել։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՏՆՏՈՒԹԻՒՆ
ՄԱՅԻՍ 18ԷՆ 25
ՆԵՐԱԾՈՒԹԻՒՆ

ԲՈՒՐԴ. Այս շաբաթ հրապարակը բաւական ոգևորութիւն ստացած է. վաճառմանց քանակութիւնը կը հասնի 1500 հակի, որմէ 450 հակը Քէօսթէնճէի ապրանք 110 ֆր 100 քիլօն, մնացածները զանազան տեսակներէ։

ԲԱՄԲԱԿ. Հրապարակը շատ թոյլ է և խիստ քիչ վաճառումներ կըլլան։ Գիները Ատանա, Թարսուս 50-52½ ֆր. Զմիւռնիա 54-58 ֆր. Պարսկաստանի ապրանքները 45 ֆր. 50 քիլօն։

ՄԵՏԱՔՍԵՂԷՆ. Մետաքսի վրայ գործերը սահմանափակ են, սակայն տէչէներու վրայ պահանջ ըլլալով ամեն տեսակներն ալ ըստ արժանեաց կը վաճառուին։

ՑՈՐԵՆ. Հրապարակի թուլութիւնը կը յարատևէ և օրուան գիները ըստ տեսակին 15-18½ ֆր. 100 քիլօն։

ԿԱՆԵՓ. Պահանջ կայ. գօրշագոյները 56-58 ֆր. և ճերմակները 62-66 ֆր 100 քիլօն։

ՎԱՐՍԱԿ (avoine). Ըստ տեսակին 12-14 ֆր. 100 քիլօն։

ԵԳԻՊՏԱՑՈՐԵՆ (maïs). 12½-12¾ ֆր. 100 քիլօն։

ԼՈՒԲԻԱ. Անգործ վիճակի մէջ է, Տրապիզոնի մաքրուած տեսակները 22½-23 ֆր. 100 քիլօն։

ԹՌՉՆԱԿԵՐ (alpiste). 24-25 ֆր. 100 քիլօն։

ՇՈՒՇՄԱ (sésame). 3s7½-38½ ֆր. 100 քիլօն։

ԽԱՇԽԱՇ. Գործ չըլլար, անուանական գին 27 ֆր. 100 քիլօն։

ԿՏԱՒԱՀԱՏ. Ապրանքի պակասութենէն պատրաստներու համար պահանջը աւելցաւ, 29 ֆր. 100 քիլօն։ Սակայն այս պահանջը կերևի 15-20 օր միայն տևողութիւն պիտի ունենայ, այսինքն մինչև հնդկաստանի ապրանաց հասնիլը։

ԿԱՂԻՆ. Կոտրածը 82-83 և չըկոտրածը 37 ֆր. 100 քիլօն։

ԾԻՐԱՆԻ ԿՈՒՏ. Ըստ տեսակին 58-65 ֆր. 100 քիլօն։

ԴԵՂՆԱՀԱՏ. Ըստ տեսակին 95-110 ֆր. 100 քիլօն։

ՄՆՂՐԱՄՈՄ. 150-155 ֆր. 50 քիլօն։

ԱՅԾԻ ՄՈՐԹ. 20-28 ֆր. տուզինան։

ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆ

ՇԱՔԱՐ. Թոյլ է, 3 քիլանոցը 49 և 2 քիլանոցը 50 ֆր. 100 քիլօն։

ՍՈՒՐՃ. Րիօի ապրանքները ըստ տեսակին 45-56 ֆր. 50 քիլօն։

ՈՐԴԱՆ ԿԱՐՄԻՐ. Ճերմակները 3, 30-3, 50 և սևերը 3, 40-4 ֆր. քիլօն։

ՊՂՊԵՂ. Սենկաբօրի ապրանքները 87 ֆր. 50 քիլօն։

Գ.

ԾԱՆՈՒՅՑՈՒՄՆԵՐ

ԳԱՄԱՌ-ՓԱԹԻՊԱՅԻ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆՔԸ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ
«Թիֆլիզի հայ. զրք. հրատարկ. ընկերքե.»

==

Մեծանուն բանաստեղծ Գամառ-Փաթիպայի (Ռ. Պատկանեանց) ոտանաւորները պարունակող մի գիրք է 176 երեսներէ բաղկացած։ Սկիզբը դրուած է հեղինակին պատկերը։ Գամառ-Փաթիպայի բանաստեղծութիւններէ մի քանին արդէն ծանօթացուցած լինելով մեր ընթերցողներին, աւելորդ կը համարինք գրել այդ մասին։

Կը ծախուի «Արմենիա» լրագրի խմբագրատունը ի դին 1 ֆրանգ և 75 սանթիմի։ Մարսէյլէ դուրս ամեն տեղի համար 2 ֆրանգ փոստի ծախքովը հանդերձ։

ԱԶԴ

«Արմենիա»ի բաժնորդ գրուիլ յանկայողներին դիւրութեան համար, որոշեցինք նոր բաժնորդագրութիւններն ընդունիլ իւրաքանչիւր ամսի մէկէն սկսելով։ Նախորդ թիւերն կը ղրկուին անոնց միայն որք յատկապէս փափագ կը յայտնեն։

ՄԱՆՈՒԷԼ ՄԻՐԱՆՈՐԵԱՆ

ՆԿԱՐԱԳՐԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ Ի ՀԱՅԱԲՆԱԿ ԳԱՒԱՌՍ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՏԱՃԿԱՍՏԱՆԻ

ՏԵՂԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՍԱՐԼԷՆ ԵՒ ԶՈՐԼԷՆ ՀՆԷՆ ԵՒ ՆՈՐԷՆ ՊԻՏԱՆԻ ԳԻՏՆՈՑ

==

Մասն Ա. Բ. Գ. (առարտ)

Հայաբնակ գաւառաց ընդհ. նկարագրութիւնն, տեղագրութիւնն, աշխարհագրութիւնն, շէն և ամայի վանօրէից նկարագիրն, ազանդութիւնք և այլ նիւթեր պարունակող Աղգ. գործ մի է, ամենակարևոր և հետաքրքրական գրուած շրջահայեաց և շատ նուրբ տեսութեամբ արժանի ամեն Հայու յանախակի վերծանութեան։

Կը գտնուի բոլոր գրավաճառաց քով. կեդրոնատեղին է Պօլիս ՊահՀէ-գափու հայագործի փառանդէմ Գ. էֆ. Ճոնեանի վաճառատունն, թիւ 11։

Գին — Ա. և Գ. մասերն 8 ական, իսկ Բ. մասն 10 դահեկանի։

Վարժարանաց համար գոհացուցիչ զեղչ կը լինի, և յանձնարարութիւնք ճշդիւ կը կատարուին։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆԻ

Ա. ՀԱՅ ԳԻՒՅԱԶՆՈՒՀԻՄԸ գին 50 սանթիմ.
Բ. ՀԱՅ ԳԻՒՂԱՅԻ » 20 »

Այը ծախուին Մարսէյլ, «Արմենիա» լրագրի խմբագրատունը։

Ծտար քաղաքացիներին կը ղրկուի փոստով, եթէ վերոյգրեալ գիներով Ֆրանսական, բրբական կամ ռուսական փոստի թղթադրոշմ դրկեն «Արմենիա»ի խմբագրութեան։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՈՐ Ա.

Կենդանային հիւսուածաբանութիւն եւ մարդկային կազմախօսութիւն ու բնախօսութիւն։

Աշխատասիրեաց Ն. Տաղաւարեան

Հայերէն բնական պատմութեան մը անհրաժեշտ պէտքն ի վաղուց անտի կը զգացուէր։ Դոհութեամբ կը տեսնենք որ Պրն. Տաղաւարեան կաշխատասիրէ լրացնել այդ թերութիւնը, հրատարակելով այս կարևոր գործը, որ կը բաղկանայ չորս ստուար հատորներէ։ Ա.—Կենդանային Հիւսուածաբանութիւն եւ մարդկային կազմախօսութիւն ու բնախօսութիւն։ Բ.—Կենդանաբանութիւն։ Գ.—Բուսաբանութիւն։ Դ.—Հանքաբանութիւն եւ Երկրաբանութիւն։ Մէն մի հատոր պիտի բաղկանայ 35 մեծադիր ութածալ թերթերէ, պարունակելով 350 է աւելի գեղեցիկ պատկերներ։ Առաջին հատորի հրատարակութեան արդէն ձեռնարկուած է և առաջին տասն թերթերն լոյս տեսած են։ Այս հատորն իւր վերջը պիտի ունենայ նաև 1000 գիտական բառերէ բաղկացեալ բազմալեզուեան բառարան մի և գինը պիտի լինի 40 ղրշ։ իսկ կանխաւ իրը բաժանորդ վճարողաց համար 30 ղրշ։ Բաղմաթիւ օրինակ գնողաց համար մասնաւոր զեղչ կը լինի։ Իւրաքանչիւր թերթի գինն է 70 փարա։ Կեդրոնատեղին է «Գիտական Շարժման» անունակը, Կ. Պոլիս, Մէրճան, Գալաթա—Գումրու խան։ կը գտնուի նաև Թրէնկեան վաճառականացը, Պիպէռեանի գրասենեակը, Աբսլանեանի թղթավաճառանոցը, և Պահչէ Գափուի ջրավաճառաց քով։—

BIBLIOGRAPHIE

LA TRIBUNE DES PEUPLES

Revue internationale du mouvement social dans les cinq parties du monde.

ADMINISTRATION :

LIBRAIRIE DES DEUX MONDES, Paris, 17, rue de Loos.

Abonnement d'un An :
France, 5 francs. Extérieur, 6 francs

SOMMAIRE :

du deuxième numéro (Mai 1886)

A nos abonnés et lecteurs.— L'Administration.
Pourquoi sommes-nous anarchistes ? ? — Elysée Reclus.
La révolution dans l'éducation. — Cassius.
Les paysans au Japon. — Metchnikoff.
La transfusion, suite et fin...
Le chauffage des villes par le feu central. — Cassius.
Mouvement social international.
EUROPE. — Observation générale. France, Belgique, Espagne, Portugal, Bulgarie, Russie, Arménie.
ASIE. — Chine, Perse.
AMERIQUE. — Etats-Unis, Haïti, République Dominicaine, Canada, Cuba, San Salvador, Venezuela, Equateur, Guatemala, Mexique, Nicaragua, Costa-Rica, Colombie.
AFRIQUE. — Maroc, Tripolitaine, Egypte.

Revue Bibliographique Internationale
Livres, Journaux, Revues

Nous ne saurions trop engager nos lecteurs à s'abonner à cette intéressante revue dont un numéro à titre d'essai est envoyé *gratis et franco* à toute personne qui en fera la demande à la LIBRAIRIE DES DEUX MONDES, Paris, 17, rue de Loos, avec le *Bulletin* donnant l'analyse des publications en vente à cette librairie.

A. H. CREET & C° .,

CAWNPORE, EAST INDIA

GENERAL MERCHANTS, COMMISSION AGENTS AUCTIONNEERS, HALF-MOUNTING CONTRACTORS, AND" MANUFACTURERS AND IMPORTERS OF

GENERAL AND LEATHER GOODS.

As French Goods always find ready sale in India, French manufacturers wishing to obtain a large and flourishing market like Cawnpore for their articles, are requested to use our experience in business. We have large Sale Rooms, and we charge Commission 10 per cent. or according to terms of agreement.

In exchange for Goods, or on Trader's ow account, we can supply at market rates Country Produce to any extent and in the shortest time possible. On notice being received, we will ship through our Calcutta and Bombay Agents the followinh : —

SEEDS, EDIBLE GRAINS, FABRICS, FIBRES, OILS, LAC, SUNDRIES

JOHN SARKIS

PAPASIAN

PAPETERIE — LIBRAIRIE

Magasin de Musique

RUE FRANQUE, PASSAGE CRAMER, 1

SMYRNE (Turquie d'Asie)

Fournitures pour Consulats, Agences, Bureaux, Écoles, etc.

Articlies pour Photographes ,peintres et ingéneurs.

Cartes Géographiques et maritimes, Plans de Smyrne et photographies (vues) de différentes villes de l'Asie-Mineure.

Reliure en tous genres, et Commissoins de travaux d'imprimerie.

Tablaux, Corniches, Baguettes. *Encadrements* avec soin et précision.

Grand assortiment de Musique des plus renommés éditeurs et *Seul Dépôt* des éditions économiques de Ricordi, Peters et Litolff.

Instruments à Cordes, Pupitres-musique, Cordes pour Violon, Guitarre, Mandoline et Piano des meilleures fabriques d'Europe, etc.,etc.

On se charge de toutes sortes de Commissions.

Mon AD. GODCHAU

Habillements pour Hommes et Enfants

La Maison possède deux Grands Établissements de Détail :
l'un, 12, Faubourg Montmartre, 12
l'autre, 75, Rue de Rivoli, 75

Pour la Grande Ouverture de la Saison d'Hiver, la **Mon AD. GODCHAU** *met en Vente des séries exceptionnellement avantageuses, dont ci-dessous quelques extraits :*

PARDESSUS POUR HOMMES
15fr. 20fr. 25fr. 30fr. 40fr. 50fr.

COMPLETS POUR HOMMES
35fr. 45fr. 60fr. 70fr.

HABILLEMENTS DE CÉRÉMONIE
28fr. 40fr. 50fr. 70fr. 80fr.

ROBES DE CHAMBRE
11fr. 15fr. 22fr. 30fr. 40fr.

COSTUMES POUR ENFANTS
5f50 10fr. 14fr. 22fr. 28fr.

COMPLETS JEUNES GENS
26fr. 30fr. 38fr. 42fr.

PARDESSUS POUR ENFANTS
5f50 10fr. 14fr. 22fr. 28fr.

Rayons Spéciaux
de VÊTEMENTS sur MESURE
pour Hommes & Enfants

Nous rappelons que la :

Mon AD. GODCHAU HABILLE AUSSI BIEN que les GRANDS TAILLEURS.
Mon AD. GODCHAU est connue pour vendre le meilleur marché du quartier.
Mon AD. GODCHAU échange ou rembourse les Vêtements ne convenant pas.
Mon AD. GODCHAU est connue et estimée comme MAISON DE CONFIANCE.
Mon AD. GODCHAU vend ses articles en détail au MÊME PRIX QU'EN GROS.
Mon AD. GODCHAU GARANTIT ses produits qui sont de PREMIER CHOIX.

Envoi FRANCO en province à partir de 25 fr.

INSECTICIDE BOUVAREL

Comme une bonne étoile

ce produit merveilleux a paru dans les nuits souvent si sombres des pauvres souffrants, et leur apportait soulagement et consolation, et quand on lit les témoignages sans nombre que les Pilules Suisses ont obtenus on le comprend. La vente d'un million et demi de boîtes par an dit tout «Veuillez m'envoyer une boîte de vos Pilules Suisses à 1 fr. 50. Je m'en trouve très bien, je ne souffre plus. Mauvais appetit, conséquence naturelle d'un estomac délabré, tout a disparu par l'usage de vos Pilules Suisses. Inutile d'ajouter que je vous autorisé à publier ma lettre.
«Mme Felice FORTIN-LANGET, à Sanchillon (Loiret)»
A. M. Hertzog Pharm., 28, rue de Grammont, Paris.

ՏՆՕՐԷՆ—ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. ՓՈՐԹՈՒԳԱԼԵԱՆ
Le Gérant : FÉLIX ENFFANTIN.

ՄԱՐՍԷՅԼ
Հայերէն տպարան Մ. Փորթուգալեանի
Marseille. — Imprimerie du Midi, M. SCHICKLER rue Vacon 50.